

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 339/07-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 18. marca 2008 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Jána Auxta a Rudolfa Tkáčika prerokoval sťažnosť JUDr. J. K., K., zastúpeného advokátom JUDr. I. H., Advokátska kancelária, K., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 29 Cb 150/2005 (pôvodne pod sp. zn. 27 Zm 5/2005) a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo JUDr. J. K. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 29 Cb 150/2005 (pôvodne pod sp. zn. 27 Zm 5/2005) p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Košice I p r i k a z u j e v konaní vedenom pod sp. zn. 29 Cb 150/2005 konať bez zbytočných priet'ahov.

3. JUDr. J. K. p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie v sume 40 000 Sk (slovom štyridsaťtisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Košice I p o v i n n ý zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Košice I j e p o v i n n ý uhradiť JUDr. J. K. trovy konania v sume 6 296 Sk (slovom šesťtisícdeväťdesiatšesť slovenských korún) do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu na účet jeho právneho zástupcu advokáta JUDr. I. H., Advokátska kancelária, K.

5. Vo zvyšnej časti s'ťažnosti JUDr. J. K. n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. októbra 2007 doručená s'ťažnosť JUDr. J. K., K. (ďalej len „s'ťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 29 Cb 150/2005 (pôvodne pod sp. zn. 27 Zm 5/2005).

Po prijatí s'ťažnosti uznesením č. k. III. ÚS 339/07-11 na ďalšie konanie ústavný súd vyzval 9. januára 2008 predsedu okresného súdu, aby sa k s'ťažnosti vyjadril a aby ústavnému súdu zaslal súdny spis.

Predseda okresného súdu doručil ústavnému súdu 7. februára 2008 vyjadrenie k sťažnosti podanej ústavnému súdu spolu s požadovaným súdnym spisom. Vo vyjadrení podal stručný prehľad procesných úkonov okresného súdu, ako aj sťažovateľa v predmetnom konaní, ale k otázke prietáhov v predmetnom konaní neuviedol žiadne stanovisko. Predseda okresného súdu ústavnému súdu oznámil, že súhlasí s prerokovaním sťažnosti bez nariadenia ústneho pojednávania.

Ústavný súd zaslal 12. februára 2008 vyjadrenie predsedu okresného súdu právnenému zástupcovi sťažovateľa s možnosťou vyjadriť sa k nemu a so žiadosťou o oznámenie, či súhlasí s upustením od ústneho pojednávania v predmetnej veci.

Právny zástupca sťažovateľa doručil ústavnému súdu 20. februára 2008 stanovisko k vyjadreniu predsedu okresného súdu, v ktorom toto vyjadrenie zhodnotil ako chronologicko-informatívne a nevyvracajúce namietané porušenie základných práv. Právny zástupca ústavnému súdu zároveň oznámil, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania vo veci, a uplatnil si navyše náhradu trov za podanie stanoviska v sume 3 366 Sk.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti, a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Sťažovateľ zároveň namietal aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby v zásade neodstráni. Až právoplatným rozhodnutím sa vytvára právna istota. Preto pre splnenie ústavného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátny orgán vec prerokoval (III. ÚS 154/06, I. ÚS 76/03).

Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98).

Judikatúra ESLP a ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. právo na prejednanie veci v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval aj v danom prípade.

Základnými kritériami na hodnotenie veci ako zložitej je skutkový stav veci a platná právna úprava relevantná na rozhodnutie o veci (II. ÚS 26/95). Predmetom posudzovaného konania je návrh sťažovateľa, ktorým sa domáha vydania zmenkového platobného rozkazu. Relevantnú právnu úpravu v danom prípade predstavuje § 175 zákona č. 99/1963 Zb.

Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“). Z nej vyplýva, že konanie o vydaní zmenkového platobného rozkazu je skrátenou formou konania, ktorého cieľom je čo najrýchlejšie poskytnutie právnej ochrany osobe oprávnenej zo zmenky. Ak teda navrhovateľ splní podmienky uvedené v § 175 ods. 1 OSP, súd je povinný zmenkový platobný rozkaz vydať. Rýchlosť rozkazného konania však nemôže ísť na úkor úplného zistenia skutočného stavu veci, preto ak nemožno návrhu na vydanie zmenkového platobného rozkazu vyhovieť, nariadi konajúci súd pojednávanie. Ústavný súd nehodnotí predmetnú vec skutkovo ani právne ako zložitú.

Pri posudzovaní podľa druhého kritéria používaného na hodnotenie prípadných zbytočných prietáhov v konaní ústavný súd dospel k záveru, že správanie sťažovateľa, resp. jeho právnych zástupcov neprispelo zásadným spôsobom k celkovej dĺžke konania. Sťažovateľ i jeho právni zástupcovia reagovali včas a požadovaným spôsobom na všetky výzvy konajúceho súdu.

Pri posudzovaní podľa tretieho kritéria relevantného na skúmanie prípadného výskytu zbytočných prietáhov v konaní sa ústavný súd sústredil v prvom rade na zisťovanie, či sa v postupe okresného súdu vyskytli obdobia nečinnosti.

Najdlhším obdobím nečinnosti bolo obdobie od 26. apríla 2005, keď okresný súd doručil sťažovateľovi výzvu na zaplatenie súdneho poplatku, do 22. mája 2007, keď bolo okresným súdom sťažovateľovi doručené predvolanie na informatívny výsluch. Súvislé obdobie nečinnosti okresného súdu tak predstavovalo takmer 25 mesiacov.

V postupe okresného súdu ústavný súd zistil aj kratšie obdobia nečinnosti, ktoré však v konečnom dôsledku mali vplyv na to, že konanie nie je právoplatne skončené ani po viac ako troch rokoch od jeho začatia.

Išlo o obdobie od podania návrhu na vydanie zmenkového platobného rozkazu 31. januára 2005 do 26. apríla 2005, keď okresný súd doručil sťažovateľovi výzvu na zaplatenie súdneho poplatku (takmer tri mesiace). Za obdobie kratšej nečinnosti ústavný

súd považuje aj obdobie od 5. októbra 2007, keď okresný súd sťažovateľovi doručil rozhodnutie Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) o odvolaní, do prerokovania veci ústavným súdom. V okolnostiach posudzovaného prípadu ústavný súd nehodnotí nariadenie pojednávania, ktoré bolo vykonané 20. decembra 2007 okresným súdom, ako úkon smerujúci k prerokovaniu a rozhodnutiu vo veci, a to vzhľadom na viac ako trojmesačný odstup termínu samotného pojednávania odo dňa jeho nariadenia. Okresnému súdu po vrátení spisu z krajského súdu nič nebránilo, aby súčasne s doručením rozhodnutia o odvolaní účastníkovi konania zároveň aj nariadil pojednávanie na skorší termín.

Svojou nečinnosťou tak okresný súd prispel k viac ako trojročnej dĺžke konania zbytočnými prieťahmi v celkovom trvaní 31 mesiacov. Na krajskom súde ako súde odvolacom sa súdny spis nachádzal len v období od 13. septembra 2007 do 27. septembra 2007.

Ústavný súd z príloh sťažnosti (najmä z odpovede predsedu okresného súdu z 3. júla 2007 na sťažnosť navrhovateľa na prieťahy v konaní) i zo samotného súdneho spisu zistil, že okresný súd považoval za prekážky brániace riadnemu postupu v konaní existenciu pochybností o aktívnej legitímácii sťažovateľa na podanie návrhu na vydanie zmenkového platobného rozkazu a zánik jedného z odporcov v dôsledku jeho výmazu z obchodného registra (dňom 27. októbra 2005). Za dôvod pomalého postupu v konaní okresný súd považuje tiež úmrtie štatutárneho zástupcu druhého odporcu ešte pred podaním žaloby.

Ústavný súd dodáva, že uvedené dôvody nevedú v okolnostiach posudzovaného prípadu k záveru, že okresný súd neporušil základné právo sťažovateľa zaručené čl. 48 ods. 2 ústavy (ako aj právo garantované čl. 6 ods. 1 dohovoru). Z ustanovenia § 175 ods. 1 OSP je totiž zrejmé, že súd konajúci o návrhu na vydanie zmenkového platobného rozkazu má v prípade pochybností, (napr. také, ktorými zdôvodňoval dĺžku predmetného konania okresný súd) možnosť nevyhovieť tomuto návrhu a nariadiť pojednávanie za účelom odstránenia zistených pochybností dokazovaním.

Okresný súd mal v predmetnom konaní dôsledne rešpektovať skrátenejší charakter rozkazného konania, a to až do vytvorenia definitívneho úsudku o tom, či vydá zmenkový platobný rozkaz, alebo kvôli pochybnostiam o úplnosti a právnej správnosti podaného návrhu nariadi pojednávanie vo veci. Berúc do úvahy zistený priebeh konania ústavný súd konštatuje, že nariadením prvého pojednávania v predmetnej veci po viac ako troch rokoch od začatia konania okresný súd neučinil zadosť požiadavke rýchleho a účinného poskytnutia právnej ochrany sťažovateľovi. Konanie v predmetnej veci tak ústavný súd kvalifikuje ako konanie vykazujúce prietahy relevantné z hľadiska čl. 48 ods. 2 ústavy.

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy i práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru tak, ako to je uvedené v 1. bode výroku tohto nálezu.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Sťažovateľ v petite svojej sťažnosti navrhol takéto rozhodnutie, preto ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v predmetnej veci konal bez zbytočných prietahov (2. bod výroku tohto nálezu).

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Pretože ústavný súd rozhodol o porušení základného práva sťažovateľa garantovaného mu čl. 48 ods. 2 ústavy aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, zaoberal sa aj jeho žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia.

Ústavný súd pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení vzal do úvahy najmä charakter predmetu konania, obdobie právnej neistoty sťažovateľa, jeho správanie počas predmetného konania a aj skutočnosť, že ústavný súd vo veci zistil porušenie základného práva.

Sťažovateľ žiadal priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 500 000 Sk. Ústavný súd v okolnostiach posudzovaného prípadu považuje za primerané priznať mu sumu 40 000 Sk (3. bod výroku tohto nálezu).

Pri určovaní primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo záujmu ochrany ústavnosti a zo zásad spravodlivosti, o ktoré sa opiera EŠLP, keď priznáva spravodlivé zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru aplikovaného na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa ústavný súd riadil úvahou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia nie je prípadná náhrada škody, ktorú si už sťažovateľ, ako to vyplýva zo súdneho spisu, uplatnil na Ministerstve spravodlivosti Slovenskej republiky.

IV.

Podľa § 36 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľ si uplatnil trovy právneho zastúpenia v sume 9 662 Sk.

Ústavný súd priznal sťažovateľovi trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom pozostávajúce z odmeny advokáta za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2007, a to prevzatie a prípravu zastupovania a písomné podanie sťažnosti ústavnému súdu a vychádzal pritom z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb

(ďalej len „vyhláška“). Podľa § 11 ods. 2 v spojení s § 3 ods. 1 vyhlášky je odmena advokáta (základná tarifa) v konaní pred ústavným súdom za jeden úkon právnej služby 1/6 z výpočtového základu, t. j. pre úkony vykonané v roku 2007 zo sumy 17 822 Sk, čo predstavuje za jeden úkon v roku 2007 odmenu v sume 2 970 Sk a 178 Sk režijný paušál. Za dva úkony právnej služby a dvakrát režijný paušál predstavujú trovy právneho zastúpenia sumu 6 296 Sk. Ústavný súd vo zvyšnej časti uplatneného nároku na náhradu trov konania nevyhovel, pretože stanovisko právneho zástupcu sťažovateľa z 15. februára 2008 k vyjadreniu predsedu okresného súdu k sťažnosti neobsahovalo také nové alebo zásadné skutočnosti, ktoré by prispeli k objasneniu veci, preto odmenu za tento úkon právnej služby vykonaný v roku 2008 ústavný súd nepovažoval v zmysle ustanovenia § 142 ods. 1 OSP za trovy potrebné na účelné uplatňovanie práva sťažovateľa.

Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia v sume 6 296 Sk je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa v lehote jedného mesiaca od právoplatnosti nálezu (4. bod výroku tohto nálezu).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. marca 2008